

Skupština Sindikata umirovljenika Hrvatske — najvišeg tijela upravljanja SUH–om — održana je 18. listopada 2012.

U ovome broju:

info.HZMO–a str. 10,11
Vodič HZZO–a str. 12–15

Skupštini su neposredno prethodili značajni događaji:

- **Primanje kod Predsjednika Republike (12.10.), pokrovitelja SUH–ova jubileja, kad se je dodijelilo priznanje SUH–u i odličja zaslužnim članovima SUH–a:**

U povodu 20. obljetnice osnutka i djelovanja predsjednik Republike Hrvatske **Ivo Josipović**, pokrovitelj obilježavanja jubileja, uručio je 12. listopada Priznanje Sindikatu umirovljenika Hrvatske za ostvarene uspjehe u obrani i promicanju socijalnih, radnih, zdravstvenih i drugih prava umirovljenika i starijih osoba u Hrvatskoj i svijetu. U ime Sindikata preuzela ga je predsjednica **Jasna A. Petrović**.

Predsjedniku Josipoviću uručeno je Priznanje SUH–a za izraženu socijalnu osjetljivost i posvećenost borbi protiv diskriminacije i poniženja svih ranjivih skupina u društvu.

Predsjednik Josipović dodijelio je i odlikovanje Red hrvatskog pletera osnivačima i prvim predsjednicima Sindikata umirovljenika Hrvatske **Jurju Ivankoviću** i **Ivanu Nahtigalu**, te posthumno trećemu predsjedniku **Stjepanu Krajačiću**.

- **Održana je međunarodna konferencija (17.10.) na temu o mirovinama stečenim radom ili milodarom:**

- **Svečano je obilježena 20. obljetnica osnutka i djelovanja SUH–a:**

Nastavak s 1. str.

Skupština SUH-a u povodu njegova jubileja održana 18. listopada 2012. u Zagrebu (u dvorani Sindikata grafičke i nakladničke djelatnosti, Breščenskoga 4) imala je dvojaki sadržaj: na svečanom dijelu zasjedanja vrlo je impresivno i znalački, uz pomoć ekraniziranih isječaka i usmenog objašnjavanja, odmjereno prikazan i objašnjen put što ga je SUH prošao u proteklim radnim i borbenim danima od svoga osnutka, a u drugom dijelu, tj. na 12. redovnoj radnoj sjednici za predsjednicu SUH-a u idućem četverogodišnjem mandatu aklamacijom je izabrana **Jasna A. Petrović**, dotadašnja čelnica SUH-a u svojstvu vršiteljice dužnosti predsjednice SUH-a. Skupštini je prethodilo primanje kod Predsjednika Republike kojom prigodom je SUH dobio priznanje a trojica prvih predsjednika SUH-a: Juraj Ivanković, Ivan Nahtigal i Stjepan Krajačić (posmrtno) dobili su odlikovanja.

A tko je Jasna A. Petrović? U SUH-ovoj ediciji objavljenom u povodu obilježavanja 20. obljetnice SUH-a napisano je vrlo kratko, ali sadržajno: da je rođena 3. veljače 1951. u Zagrebu gdje je završila englesku gimnaziju te da je diplomirala socijalni rad na Pravnom fakultetu; da je dugogodišnja

novinarka i sindikalistica, da je deset godina radila za ICFTU/ Međunarodnu konfederaciju slobodnih sindikata u Bruxellesu, da od 1993. surađuje sa Sindikatom umirovljenika te da je posredovala u učlanjenju SUH-a u SSSH te pokretanju međunarodne suradnje i primanju u članstvo FERPA /Europske federacije za umirovljenike i starije osobe; da je članica Direkcije i predsjednica Ženskog komiteta FERPA-e, da je autorica niza knjiga i priručnika iz područja ljudskih prava i sindikata te dobitnica nagrade »Europski krug« za ljudska prava.

Izborom Jasne A. Petrović za predsjednicu SUH-a, naš će Sindikat značajnije i neposrednije sudjelovati u bržoj i kvalitetnijoj primjeni europskog socijalnog modela u Hrvatskoj, osobito u dijelu koji se odnosi na umirovljenike i starije osobe.

Novoizabrana agilna predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske, afirmirana djelatnica u europskom umirovljeničkom i sindikalnom miljeu, zasigurno će na tom putu imati dostojne suradnike u čelnicima i članovima budućeg Predsjedništva Glavnog odbora SUH-a koji će biti konstituirani na sjednici Glavnog odbora sazvanoj za 29. studenog 2012. (O Predsjedništvu, kao izvršnom tijelu Glavnog odbora SUH-a, u idućem broju našeg glasila.)

Jasna A. Petrović, predsjednica SUH-a

U ovome broju čitajte:

*
U povodu 20. obljetnice osnutka i djelovanja SUH-a str. 3

*
Međunarodna konferencija o mirovinama stečenima radom ili milodarom str. 3, 4

*
Izveštaj o radu SUH-a u proteklom mandatnom razdoblju str. 6

*
Iz naših podružnica str. 9

*
Naše zdravlje str. 16

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske za izdavača:
v. d. predsjednice: Jasna A. Petrović
tajnica: Zlata Toplak
glavni urednik: Nikola Kustić
pomoć. glavnog urednika: Biserka Budigam
tehnički poslovi, distribucija: Ante Efendić
Adresa Uredništva: Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, tel. i faks: 01/46 55 146, e-mail: suh@zg.t-com.hr
Priprema i tisak: Durieux d.o.o., Zagreb, Šulekova 23, tel. 2300-337, e-mail: graficka@durieux.hr
Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. SUH je, kao proizvod iz članka 18. točka 13. Zakona o porezu na promet, oslobođen obveze plaćanja poreza na promet.

Predsjedništvo Glavnog odbora SUH-a svojim zaključkom od 13. siječnja 2005. utvrdilo je cijenu glasila SUH: za pojedini broj 5,00 kn i za godišnju pretplatu 40,00 kn.

Predsjedništvo Glavnog odbora Sindikata umirovljenika Hrvatske na sjednici 26. veljače 2009. imenovalo je Uredništvo glasila SUH u sastavu: Milica Čavkić, dr. Drago Droždjek, Vladimir Buršić, mr. Damir Jukica, Ivan Crnković, Mato Obradović, Ivan Sršen, Biserka Budigam i Nikola Kustić.

PIŠITE za SUH, za svoje glasilo! Svoje priloge pošaljite najkasnije do prvoga dana u mjesecu u kojem glasilo izlazi (u drugoj polovini mjeseca) na adresu: Sindikat umirovljenika Hrvatske, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10000 Zagreb ili e-mailom: suh@zg.t-com.hr. Priloge pišite kompjutorom ili pisačim strojem i u proredu. Uz prilog navedite svoje ime i prezime, a ako ne želite da ga objavimo, uvažit ćemo vaš zahtjev. Anonimne priloge ne objavljujemo. Rukopise i fotografije (slike) ne vraćamo.

U povodu 20. obljetnice osnutka SUH-a: Predsjednik Republike odlikovao SUH i prve predsjednike

12. listopada 2012. godine u 17 sati Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović primio je izaslanstvo Sindikata umirovljenika Hrvatske koje ga je upoznalo s tijekom priprema za obilježavanje 20. obljetnice osnutka. Sindikat umirovljenika Hrvatske nestranačka je humanitarna udruga hrvatskih umirovljenika koja se sindikalnim oblicima djelovanja bori za ostvarenje socijalnih, ekonomskih i građanskih prava umirovljenika i starijih osoba, a okuplja oko sedamdeset tisuća članova.

Članovi Sindikata umirovljenika Hrvatske uručili su predsjedniku Josipoviću Priznanje za izraženu socijalnu osjetljivost i posvećenost borbi protiv diskriminacije i poniženja svih ranjivih skupina u društvu, uključujući i starije osobe kao najmasovniju ugroženu kategoriju.

Za osobit doprinos i ostvarene uspjehe u obrani i promicanju socijalnih, radnih, zdravstvenih i drugih prava umirovljenika i starijih osoba u Republici Hrvatskoj predsjednik Josipović dodijelio je odlikovanje **Red hrvatskog pletera** osnivačima i prvim predsjednicima Sindikata **Jurju Ivankoviću, Ivanu Nahtigalu** te posmrtno **Stjepanu Krajačiću**, čija je supruga Ljubica prisustvovala svečanom činu.

Predsjednik Josipović uručio je, također, **Priznanje Sindikatu umirovljenika Hrvatske za ostvarene uspjehe u obrani i promicanju socijalnih, radnih, zdravstvenih i drugih prava umirovljenika i starijih osoba u Republici Hrvatskoj i svijetu**, a koje je u ime Sindikata preuzela predsjednica **Jasna Petrović**. U obrazloženju je rečeno kako se to značajno priznanje dodjeljuje u povodu 20. obljetnice SUH-a umirovljeničkoj udruzi koja je postala neizostavni subjekt svih rasprava i procesa osmišljavanja i odlučivanja o politikama iz područja mirovinskog, radnog, socijalnog i zdravstvenog zakonodavstva i sustava na svim razinama društva.

Izaslanstvo Sindikata umirovljenika Hrvatske zadržalo se u razgovoru s Predsjednikom Republike o pogoršanom položaju umirovljenika, rastućem siromaštvu, najavljenim zakonskim izmjenama te o različitim modelima mirovinskih sustava. Predsjednik je pokazao zavidni interes i poznavanje problema umirovljenika.

Međunarodna konferencija o umirovljenicima

Mirovine stečene radom ili milodarom?

»Mirovine stečene radom ili milodarom« naziv je međunarodne konferencije što ju je u povodu svoje 20. obljetnice i obilježavanja 2012. — Europske godine aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti 17. listopada 2012. u Zagrebu organizirao Sindikat umirovljenika Hrvatske. Konferencija je održana pod visokim pokroviteljstvom Predsjednika Republike **Ive Josipovića**, a uz potporu Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, talijanskog Sindikata umirovljenika SPI/CGIL, Europske federacije umirovljenika i starijih osoba (FERPA) i Hrvatskog novinarskog društva, u čijem je sjedištu, u Novinarskome domu, i održana.

Konferencija je započela višeminutnim filmom, pričom o 20 godina borbe SUH-a za prava umirovljenika, a konferenciju je otvorio **Božidar Štubelj**, zamjenik ministra rada i mirovinskog sustava, te pozdravio **Željko Slunjski**, tajnik Saveza samostalnih sindikata Hrvatske. Zahvalili su SUH-u na skrbi i brizi za umirovljeničku populaciju, odnosno afirmaciji sindikalizma unutar i izvan granica zemlje. Među brojnim uzvanicima i gostima bio je i **Silvano Hrelja**, predsjednik Odbora za rad, mirovinski sustav i socijalno partnerstvo Hrvatskoga sabora, te brojni čelnici i predstavnici umirovljeničkih sindikata iz raznih europskih država, kao i predstavnici Ureda Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, HZMO i druge urede i institucije.

Uvod u konferenciju napravio je **Vladimir Puljiz**, professor emeritus s Pravnog fakulteta u Zagrebu, izlaganjem o starenju stanovništva i mirovinskom sustavu. Svjedočeći o produženju životnog vijeka posljednjih desetljeća, napomenuo je kako je podizanje granice za odlazak u mirovinu neminovno, a radi financijske održivosti sustava. Mirovine se trenutno financiraju iz doprinosa 54 posto, a iz proračuna 46 posto. Omjer osiguranika i umirovljenika je 1,25:1. Prosječna mirovina i udio u prosječnoj plaći iznosi 2.162 kune ili 40,2 posto (uključene i međunarodne mirovine koje su niske). Bez međunarodnih mirovina ta je brojka nešto viša i iznosi 2,377 ili 43,8 posto. Prosječna starost umirovljenika je 69 godina, dok je prosječni mirovinski staž 29 godina. Prosječna dob ulaska u mirovinu je 59 godina. Kako reče, zaposlenost je ključ cijelog mirovinskog pitanja. »Međutim, predvidive su i promjene mirovinskog sustava zasnovane na dva temeljna problema u središtu interesa: socijalnu održivost mirovina i financijsku održivost mirovina. Stoga su predvidivi pravci promjena: parametarske prilagodbe mirovinskog sustava (u prvom redu razni oblici aktivacije starijih ljudi); mjere za zaštitu siromašnijih kategorija umirovljenika (eventualno uvođenje »nultog stupa« odnosno socijalne mirovine) te diversifikacija i individualizacija mirovinskih prihoda (smanjenje efekta »Robin Hooda«)« — zaključio je Puljiz.

Uslijedio je tematski blok o »**Godini aktivnog starenja: rad, volonterstvo, participacija**«, pri čemu je uvodnu riječ dao **Bruno Costantini**, generalni tajnik Europske federacije umirovljenika i starijih osoba pri Europskoj konfederaciji sindikata. — Promoviranje aktivnog starenja ne znači podizanje dobi za umirovljenje, a osobito to ne znači kako bi trebalo uvesti automatski mehanizam za povećavanje dobi za zakonsku mirovinu ili postaviti jedinstvenu dob za umirovljenje za sve države članice. Godina aktivnog starenja suprotna je svim mogućim inicijativama usmjerenima na slabljenje javnih mirovinskih sustava na temelju inter i intra generacijske solidarnosti. Promicanje aktivnog starenja znači, međutim, i uvođenje provedbenih mjera kojima će se poticati stariji radnici da ostanu što dulje na tržištu rada, vodeći računa o posebnim značajkama i stresovima radnih mjesta na kojima rade. Takve mjere moraju biti u skladu s ciljevima međugeneracijske solidarnosti, koji uključuju istovremeno borbu protiv svih mogućih prepreka koje sprječavaju mlađe osobe da uđu na tržište rada — naglasio je Costantini, upozoravajući kako je čovjek danas pobijeđen od financijskih institucija, a prijetnja sveopće privatizacije udaljava vlade od njihove društvene odgovornosti.

Renata Bagatin, međunarodna tajnica Sindikata umirovljenika Italije SPI-CGIL odabrala je temu »Starenje populacije: Prijedlozi«, naglasivši europsku »definiciju« aktivnog starenja: »Nisu potrebne posebne studije ili istraživanja da bi se znalo kako se aktivno starenje jamči priznavanjem umirovljenim i starijim osobama odgovarajućeg prihoda, uz javne mirovinske sustave koji su u stanju u najvećoj mogućoj mjeri smanjiti područje marginalizacije i siromaštva. Aktivno starenje se štiti uz pristupačne i efikasne zdravstvene usluge, koje omogućuju rano dijagnosticiranje bolesti i pomažu starijim osobama da očuvaju svoje zdravlje i mogućnost nezavisnog življenja. Jedna od osnovnih komponenata aktivnoga starenja je i sudjelovanje umirovljenih i starijih osoba u socijalnom i kulturnom životu svojih zajednica, preko oblika volontiranja i cjeloživotnog učenja, a da se ne smetne s uma kako su stariji roditelji veoma često integralni dio mladih obitelji koje još imaju potrebu za njihovom pomoći.« Bagatin je zaključila kako više nitko ne stavlja pod sumnju da je umirovljena osoba resurs, a ne teret za društvo; propitkujući jesmo li osvijestili kako bi se civilno društvo paraliziralo kad bi (aktivni) umirovljenici stupili u štrajk.

Nastavak na 4. str. →

Nastavak s 3. str.

Jasna A. Petrović, predsjednica SUH-a i predsjednica Ženskog komiteta FERPA-e odgovorila je na pitanje »Kakav mirovinski sustav ne diskriminira žene?«. Odgovor je poznat: mora biti javan i obvezatan, kako bi se mogli postaviti uniseks-tablice/anuiteti; treba osigurati ekonomske poticaje za žene koje se zapošljavaju u formalnom sektoru; ne smiju se kažnjavati žene nižim povratom rate na temelju doprinosa; treba spriječiti kažnjavanje žena zbog podizanja djece i skrbi o starijim i invalidnim članovima obitelji; zajamčiti minimalnu mirovinu; usklađivati mirovine očuvanjem njihove realne vrijednosti; osigurati mirovine za udovce i udovice; uvesti pravo na mirovinu u slučaju razvoda. Petrović je upozorila kako se diskriminacija žena na tržištu rada očituje u obliku rodnog jaza u mirovinama muškaraca i žena, te se isti za EU-15 — kreće se od 46.4% do 16.8%, a po najnovijoj njemačkoj metodologiji izračuna čak je i za dvadesetak posto viši. Hrvatska ima nešto niži jaz, srodan drugim bivšim socijalističkim zemljama, od oko 16 posto. Razlike u visini mirovina mogu se smanjiti mirovinskim propisima (tzv. bonusima, »kreditiranjem« žena za skrb o djeci i starijima), intervencijama na tržištu rada — usvajanjem mjera koje idu za uravnoteženjem rada i privatnog života i života u obitelji, sigurnijim radnim mjestima, kao i povećanjem svijesti o rodnoj ravnopravnosti.

O drugoj temi »Bijela knjiga o mirovinama: privatizacija mirovinskih fondova?« govorili su **Dick De Graaf**, iz nizozemskog Sindikata umirovljenika FNV, **Konrad Breznik**, predsjednik Sindikata umirovljenika Slovenije, te **Jagoda Milidrag Šmid**, savjetnica za socijalnu politiku SSSH. Graafovo izlaganje (»Nizozemski mirovinski model: Održivost pod rizikom?«) djelovalo je bajkovito, utoliko više što dolazi iz zemlje čiji su privatni mirovinski fondovi prema poznatom Mercier indexu na prvom mjestu u svijetu po adekvatnosti i integritetu. Uz državni stup, financiran iz poreza, kojim se jamči minimalna mirovina od 1000 €, osobito je zanimljiv model obvezatne privatne štednje koja obuhvaća 90% zaposlenih i ugovara se kolektivnim ugovorima, a privatnim fondovima (kojih ima oko 400) zajednički upravljaju socijalni partneri — poslodavci i sindikati, uz nadzornu ulogu države. No i u Nizozemskoj se osjeća recesija, jer iako su prije mirovine usklađivali dva puta godišnje, sada je to zamrznuto.

Breznik je, pitajući se »Zašto je važno očuvati javni mirovinski stup?«, vrlo oštro upozorio kako umanjivanje javnih mirovinskih fondova u korist privatnih ne dolazi u obzir, jer će se umirovljeni-

ci itekako znati izboriti protiv takvog slabljenja mirovinske sigurnosti i modela međugeneracijske solidarnosti. Slovenski sindikalisti, aktivni i umirovljeni, već su srušili mirovinski i neke druge zakone, koji bi bili štetni za dostojanstvo standarda umirovljenika. Milidrag-Šmid je provocirala oštrim dijagnozama posljedica privatizacijskog trenda u mirovinskim sustavima, odgovarajući na pitanje »Treba li Hrvatskoj drugi mirovinski stup?« : dekonstrukcija socijalne države; redistribucija u korist novostvorenih elita; demokratski deficit (radnička — i ljudska — prava su trošak); prekarizacija rada; novi socijalni rizici (nezaposlenost); socijalna polarizacija društva; socijalna isključenost sve većeg broja ranjivih društvenih skupina; povećana opterećenost i podređenost žena. Odgovorivši niječno na pitanja: »Je li privatizacija ublažila probleme javnog mirovinskog sustava? Znači li obvezna individualna kapitalizirana štednja povećanje dobrobiti? Jesu li privatizirani mirovinski fondovi doprinijeli ekonomskom rastu? — Šmid je zaključila kako se dešava obična krađa mirovinske štednje, jer je realni prinos 2,3%, dok bi vezanom štednjom svaki radnik zaradio više. Nedopustivo je da rizik za socijalnu sigurnost u starosti bude prebačen na pojedinca!

U trećem tematskom bloku postavljeno je pitanje »Kako zaustaviti realni pad mirovina«. Za **Wenera Thuma**, predsjednika Sindikata umirovljenika Austrije OEGB to se postiže »Očuvanjem dostojanstva umirovljenika — austrijskim modelom«. Thum je naglasio kako je temeljni problem prevencija siromaštva starijih osoba, te borba protiv sve proširenije diskriminacije starijih. Jednako važnim drži jamčiti javne servise te institucije (zdravstvo, obrazovanje, javni prijevoz itd.). Austrijski model također je i model zajedničke borbe za prava umirovljenika sa sindikatima aktivnih radnika, kao i preko kolektivnih ugovora.

Nusret Šunje, predsjednik Sindikata umirovljenika u Bosni i Hercegovini, rastužio je svojim pokušajem odgovora na pitanje »Hoće li svi umirovljenici biti siromašni?« Sada već govorimo o 90% siromašnih umirovljenika u Bosni i Hercegovini, a oko 70% u Hrvatskoj, a sutra će to biti svi, osim bogataša koje ćemo brojati u promilima, a imat će u vlasništvu 99 posto bogatstva i — nas same.

Konferencijom je moderirala **Ana Miličević Pezelj**, izvršna tajnica Saveza samostalnih sindikata Hrvatske za organizaciju, obrazovanje i kampanje.

Svečana sjednica i 12. skupština Sindikata umirovljenika Hrvatske

*Izabrano novo rukovodstvo i usvojena Programska platforma 40+
Za predsjednicu SUH-a jednoglasno je izabrana **Jasna A. Petrović***

Zagreb. 18. listopada 2012. — Svečana sjednica SUH-a u povodu 20 obljetnice, održana u Domu grafičara u Zagrebu pod pokroviteljstvom Predsjednika Republike **Ive Josipovića**, započela je spotom o 20 godina borbe za prava umirovljenika, nakon čega je, po intoniranju hrvatske himne, **Jasna A. Petrović**, v.d. predsjednice pozdravila je brojne uzvanike i goste, navodeći kako je velika je čast i radost što je izaslanstvo SUH-a 12. listopada, točno uoči proslave obljetnice, pozvano kod Predsjednika Republike, koji je SUH-u dao posebno priznanje Republike Hrvatske, a troje prvih predsjednika Sindikata — **Jurja Ivankovića**, **Ivana Nahtigala** te posthumno **Stjepana Krajačića**, odlikovao ordenom hrvatskog pletera.. Svečani skup je potom u ime Predsjednika Republike Hrvatske otvorio njegov izaslanik **Vladimir Lončarević**, pomoćnik savjetnika Predsjednika RH za unutarnju politiku, naglasivši u nadahnutom govoru kako je SUH u svojim 20 godina djelovanja zadužio ne samo umirovljenike, već i Hrvatsku.

Bruno Costantini, generalni tajnik FERPA/Europske federacije za umirovljenike i starije osobe naglasio je značaj sindikalnog organiziranja umirovljenika zajedno s aktivnim radnicima, te važnu ulogu SUH-a u toj europskoj obitelji. **Mladen Novosel**, predsjednik Saveza samostalnih sindikata Hrvatske, sindikalne središnjice kojoj SUH pripada, podsjetio je na dugogodišnje sudjelovanje SUH-a u brojnim akcijama i prosvjedima radničkih sindikata te zajedništvo u kreiranju politika, dok je zamjenik ministra rada i mirovinskog sustava **Božidar Štubelj**, pozdravio ulogu SUH-a u dijalogu s vladama i aktivnom sukreiranju zakona i politika, najavljujući skoro potpisivanje sporazuma o osnivanju bipartitnog Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, u kojem će SUH imati dva predstavnika.

Silvano Hrelja, predsjednik Odbora za rad, mirovinski sustav i socijalno partnerstvo Hrvatskog sabora, ujedno i predsjednik Hrvatske stranke umirovljenika, pobrojao je prioritete o kojima se već vode pregovori, poput nove formule usklađivanja mirovina, priznavanja mirovine za tzv. puni mirovinski staž itd., pozdravljajući suradnju sa SUH-om. Delegatima 12. skupštine SUH-a, gostima i uzvanicima, obratili su se i predsjednici druge dvije velike sindikalne središnjice — **Ozren Matijašević** (Hrvatska udruga sindikata) te **Krešimir Sever** (Nezavisni hrvatski sindikati). Matijašević je oštro osudio svojedobno zakonsko onemogućavanje Sindikatu umirovljenika da ostane registriran kao sindikat.

Iz umirovljeničkih udruga skup su pozdravili **Branko Cvetković**, glavni tajnik Matice umirovljenika Hrvatske te **Mario Tocauer**, predsjedavajući Kooordinacije hrvatskih umirovljeničkih udruga. Svečanosti su prisustvovali brojni kolege, suradnici i prijatelji iz Hrvatske, Italije, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Nizozemske i Austrije, predstavnici umirovljeničkih udruga, sindikata udruženih u SSSH, županijski povjerenici, kao i potpredsjednik i tajnik SSSH **Ivan Tomac** i **Željko Slunjski**. U ime brojne delegacije iz Italije toplim riječima obratila se i **Renata Bagatin**, izvršna tajnica Sindikata umirovljenika Italije SPI-CGIL, naglašavajući blisku suradnju kako na nacionalnoj razini, tako osobito na regionalnoj razini u Istri, te inicijalno u splitskoj, dubrovačkoj i riječkoj županiji.

Predsjedavajući svečane sjednice, **Jasna A. Petrović**, v.d. predsjednice te počasni i prvi predsjednik **Juraj Ivanković**, izvijestili su i o uspješno održanoj međunarodnoj konferenciji prethodnog dana na temu »Mirovine stečene radom ili milodarom?«, te najavili promociju zbornika »20 godina borbe za prava umirovljenika«, koji je prigodno predstavio ugledni publicist **Ante Gavranović**.

Sjednica je nastavljena glasnim čitanjem imena 13 živih utemeljitelja Sindikata umirovljenika Hrvatske (od 40 njih koji su

sudjelovali na osnivačkoj skupštini prije 20 godina), a **Milica Čavkić**, zamjenica v.d. predsjednice SUH-a, nazočnim utemeljiteljima — **Milivoju Boroši**, **Jurju Ivankoviću**, **Milanu Kapcu**, **Mati Mažuranu**, **Ivanu Nahtigalu**, **Vladimiru Perliću**, **Branku Ukropini**, uručila je »povelje utemeljitelju«, te posebno i zahvalnice SUH-a dosadašnjim predsjednicima **Jurju Ivankoviću**, **Ivanu Nahtigalu** i posthumno **Stjepanu Krajačiću** (odnosno supruzi **Ljubici Krajačić**). Na kraju sjednice skupu su se obratili prigodnim sjećanjima i porukama **Juraj Ivanković** i **Ivan Nahtigal**, prvi i drugi predsjednici SUH-a.

Usvojena Programska platforma 40+

Nakon jednosatne stanke nastavljeno je radom te je minutom šutnje odana počast preminulom bivšem predsjedniku **Stjepanu Krajačiću** i brojnim kolegama, članovima i aktivistima. Nakon pozdravljanja i dalje brojnih prisutnih gostiju, **Jasna A. Petrović** je osamdesetorici nazočnih delegata dala na usvajanje poslovnik i dnevni red Skupštine, nakon čega je predložila radno predsjedništvo na čelu s **Vladimirom Buršićem**, županijskim povjerenikom Istarske županije (te **Biserkom Budigam**, **Matom Obradovićem** i **Ivom Sršenom** kao članovima). Potom su izabrana radna tijela Skupštine — Verifikacijska komisija, Kandidacijska komisija, Komisija za zaključke itd.

Izvještaj o radu Sindikata umirovljenika Hrvatske podnijela je **Zlata Toplak**, glavna tajnica SUH-a. Napomenula je da je pisani izvještaj dostavljen svim delegatima uz poziv za sjednicu, a potom se u prezentaciji, pod naslovom: Sindikat umirovljenika Hrvatske, Izvještaj o radu 26.11.2008. — 18.10.2012. osvrnula na sve najvažnije aktivnosti SUH-a u tom razdoblju, dopunjujući kritičkim osvrtima i napomenama. Izvještaj Nadzornog odbora SUH-a podnio je predsjednik Nadzornog odbora SUH-a **Branko Jalšovec**. Izvještaj Statutarne komisije SUH-a podnio je predsjednik komisije **Milan Tomičić**.

Dok je Verifikacijska komisija prebrojavala registracijske kartone, Skupštini su se obratili i sljedeći gosti: **Werner Thum**, bivši predsjednik FERPA-e i sindikata umirovljenika austrijskog OEGB-a, **Nusret Šunje**, predsjednik Sindikata umirovljenika u Bosni i Hercegovini, **Konrad Breznik**, predsjednik Sindikata umirovljenika Slovenije, **Dick de Graf**, predstavnik nizozemskog sindikata FNV, **Luciano del Rosso**, SPI CGIL Friuli Venezia Giulia, te **Danilo Toccane**, SPI CGIL Veneto.

Izvještaj Verifikacijske komisije podnio je njezin predsjednik **Josip Sahor**, koji je izvijestio kako Skupštini prisustvuje 76 delegata, odnosno 81,2% od ukupnog broja od 107 pozvanih delegata, što predstavlja kvorum te da Skupština može pravovaljano donositi odluke i zaključke. U okviru rasprave po izvještajima, za raspravu se javio jedino **Milan Anić** iz Splita, dok su ostali delegati zaključili kako su zadovoljni izvještajima te nema potrebe za daljnjom raspravom, te su stoga jednoglasno prihvaćeni. Potom je jednoglasno dana razrješnica v.d. predsjednici SUH-a, članovima Glavnog odbora, Nadzornog odbora i Statutarne komisije. Predsjednik Statutarne komisije je vrlo pregledno predstavio višemjesečni tijek rasprave o promjenama i dopunama Statuta SUH-a, koje su u cijelosti prihvaćene (s jednim suzdržanim glasom), uključno s dopunama posljednje sjednice Glavnog odbora.

Nakon što je **Vladimir Buršić** dao kratko obrazloženje, jednoglasno je prihvaćen i Prijedlog teksta izmjena i dopuna Pravilnika o materijalno-financijskom poslovanju SUH-a. Program rada i aktivnosti Sindikata umirovljenika Hrvatske podnijela je **Jasna Petrović**. Napomenula je kako je Programska platforma 40+ zapravo lista prioritetnih zahtjeva, stajališta i poruka SUH-a, ali i transparentni temelj za borbu na svim razinama organizacije.

Nastavak na 8. str. →

Samo upornim i stalnim zahtjevima upućenim vlastima za poboljšanje položaja umirovljenika bilo je moguće spriječiti daljnji pad mirovinskih primanja

Nastavak objave drugog dijela izvještaja o radu i djelovanju SUH-a sa završetkom.

*Izvještaj je podnesen na Skupštini SUH-a 18. listopada 2012. **

Ostvarivanje optimalnih mirovinskih prava u postojećem mirovinskom sustavu teško se postiže jer to ovisi prvenstveno o (ne)osjetljivosti pojedinih vlada. Vlade u početku svoga mandata započnu nekim poboljšanjima za život puka, kao povećanjem neoporezivog dijela mirovina s 3.200,00 kn na 3.400,00 kn, što je doista premalo, zatim ukinućem saborskih povlaštenih mirovina, oporezivanjem mirovina stečenih u inozemstvu, otvaranjem centara palijativne skrbi, a onda gotovo istodobno dolazi do znatnih pogoršanja: povećava se PDV s 23 na 25%, poskupljuje električna struja i plin na više od 20%, te sve kućne režije, što uzrokuje zabrinjavajući rast cijene hrane i ukupnim životnim troškovima. Visokim porastom nezaposlenosti povećava se siromaštvo, slabi međugeneracijska i svaka druga solidarnost umanjuje se socijalna potpora nemoćnima.

Najugroženijim pojedincima i skupinama pomažu doduše volonterke i volonteri organizirani u pojedinim udrugama civilnoga društva, kakva je i SUH, gdje se osposobljavaju za provedbu volonterskih poslova, ali i tu često nedostaju prijeko potrebna sredstva za ostvarivanje najnužnijih životnih troškova kakvi su programi volonterske skrbi za starije osobe ili programi dobrosusjedne pomoći učenika osnovnih i srednjih škola teško pokretnim, nepokretnim i na druge načine ugroženim starijim osobama te programi prevencijom do zdravlja. Da bi se što bolje i svrhovitije pomoglo potrebitima, organizirali smo mnoga savjetovanja i radionice u cilju dodatne edukacije voditelja programa, o čemu smo redovito izvješćivali javnost preko našeg glasila SUH.

U proteklom godinama članice i članovi SUH-a redovito su sudjelovali na republičkom obilježavanju 1. listopada — Međunarodnog dana starijih osoba koje je organiziralo Ministarstvo branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Osobito su bile zapažene izložbe radova naših članova: slike u raznim tehnikama, oslikano staklo i keramika, te ručni radovi pokazali su visok stupanj umjetničke vrijednosti.

Na lokalnim razinama taj smo dan obilježavali sudjelovanjem u manifestacijama: u nastupima pjevačkih zborova, folklornih sekcija, sportskim natjecanjima i drugim zabavnim programima u svim sredinama. U svim smo mjestima sudjelovali i na »danima udruga« predstavljajući naš rad.

SUH se redovito zalaže za prevlast zdravstvenog sustava kojim su zajamčena prava na pružanje zdravstvene skrbi utemeljena na načelima solidarnosti te za dobro organizirano **javno zdravstvo** dostupno svima, osobito bolesnim osobama u posljednjem stadiju života (palijativno liječenje).

SUH potiče razvitak rekreativne djelatnosti (zdravlje za sve) — aktivnosti primjerene sposobnostima umirovljenika i drugih starijih osoba.

SUH promiče razne oblike zdravstvene i socijalne skrbi i pomoći starijim osobama, posebice bolesnim i nemoćnim i samcima preko programa koje je SUH testirao kao vlastite modele u praksi.

Suradivali smo s ovlaštenim tijelima Vlade RH i nevladinim udrugama, posebice Kapi dobrote, Hrvatskim društvom za hospicij i palijativnu skrb, te stručnim ustanovama — Centrom za gerontologiju Zavoda za javno zdravstvo RH.

U SUH-ovim podružnicama provode se stručni programi s ciljem preveniranja bolesti karakterističnih za stariju populaciju: šećerne bolesti, povišenog krvnog tlaka, povećane masnoće u krvi i sprečavanja težih posljedica ovih problema. Osnovane su i skupine potpore koje su dodatno educirane kako bi lakše kon-

trolirale svoje zdravstveno stanje, a psihološki se prevladava osjećaj osamljenosti i socijalne isključenosti.

SUH od svog osnutka razvija međunarodnu suradnju učeći na iskustvu brojnih sindikata umirovljenika u Europi, a osobito talijanskih sindikata. Već 2004. godine SUH postaje punopravni član FERPA-e u kojoj uspješno djeluje i do danas.

SUH sudjeluje u brojnim međunarodnim istraživanjima i anketama, te doprinosi u raspravama o važnim dokumentima na europskoj razini (Bijeli dokument Europske komisije o mirovinama).

SUH je pokrenuo i razvio intenzivnu suradnju sa sindikatima umirovljenika u regiji, osobito sa susjednim zemljama u kojima takvi sindikati djeluju, te je pokrenuo održavanje redovitih regionalnih konferencija na kojima se razmjenjuju dobra praksa i informacije o zakonodavnim rješenjima odašiljući snažne poruke vladama iz kojih sudionici dolaze.

SUH je organizirao sudjelovanje na velikom sindikalnom javnom prosvjedu sindikalnih središnjica u Zagrebu 12. travnja 2008., kojom je prigodom pred 50.000 prosvjednika govorio i predsjednik FERPA-e **Werner Thum**.

17. siječnja 2011. u emisiji Paralele!/HTV SUH je organizirao gostovanje predsjednika FERPA-e Wernera Thuma na temu »Mirovine i položaj umirovljenika u Europi« uz izravan prijenos iz studija u Beču.

Posebno je značajna bilateralna suradnja Središnjice SUH-a s Italijom: SPI/CGIL: bilateralni susreti središnjica (Umag, 18. studenog 2009., Muggia, 17. svibnja 2012.); 18. kongres SPI/CGIL — Riccione, 27. — 29. travnja 2010.

Slovenijom: Sindikat umirovljenika Slovenije (SUS): bilateralni susreti (Ljubljana, 19. listopada 2010., 5. kongres SUS-a — Ljubljana, 29. studenog 2011., Novo Mesto, 23. lipnja 2011. / Sportski susreti.

SUH je uoči referenduma za pristupanje Hrvatske Europskoj uniji dao potporu pristupanju, te je pripremio projekt »Ja sam europski umirovljenik, ja sam europska umirovljenica«. Projekt je realiziran u Zagrebu na dva skupa u Europskom domu, a okrugli stolovi održani su 17. siječnja 2012. u Osijeku te 18. siječnja 2012. u Puli u nazočnosti dvjestotinjak sindikalnih povjerenika i aktivista te u brojnim drugim gradovima i mjestima (npr. u Dubrovniku, Dugom Selu, Krapini, Sikirevcima) gdje su organizirane konferencije za javnost. Na okruglim stolovima aktivno su sudjelovali i predstavnici SPI/CGIL koji su govorili o svojim iskustvima u Europskoj uniji.

Na razini županija i općina diljem Hrvatske postoje inicijative i prakse međunarodne suradnje što je osobito visoko razvijeno u Istri. Od deset podružnica u Istri, devet ih je zbratimljeno s talijanskim »legama« SPI/CHIL iz talijanskih regija Friuli-Venezia Giulia i Veneto.

Podružnica SUH-a Split još je 2006. potpisala povelju o bratimljenju sa SPI/CGIL — Ancona, a od tada najmanje jednom godišnje održavaju susrete, tematske rasprave i sportska natjecanja.

Podružnica Osijek 21. rujna 2005. godine potpisala je Sporazum o suradnji sa zajednicom umirovljenika mađarskog grada Pečuha koja ima oko 30.000 članova, te od tada svake godine naizmjenice organiziraju zajedničke susrete s temama o problematici osoba treće životne dobi i načinima rješavanja tih pitanja u našim zemljama.

Posebno mjesto u umirovljeničkom zanimanju zauzima gospodarstvo jer bez njegova razvitka ne može biti društvenog napretka pa ni isplata mirovina, a što je osobito došlo do izražaja u

* Drugi dio, odnosno završetak izvještaja objavljujemo u nešto kraćem obliku kako je podnesen na Skupštini SUH-a.

Nastavak na 8. str. →

Od tuge do depresije

Posljednih tjedan dana bila sam vrlo, vrlo tužna. Bližio se blagdan Svih svetih. Blagdan kada se sjećamo svih naših umrlih. Obilazimo njihova posljednja počivališta, ukrašavamo ih cvijećem i palimo svijeće, kako bismo im poslali poruku sjećanja, poštovanja i malo svjetla. Posljednjih godina bilo je i pretjerivanja u ukrašavanju grobova cvjetnim aranžmanima i broju zapaljenih svijeća. Ove je godine recesija učinila svoje. Sve je bilo skromnije, ali ne i manje svečano. Cvijeće vrlo brzo jesenske kiše i mrazevi »profure« i ono već za nekoliko dana više nije lijepo, svijeće izgore ili ih ugasi vjetar i odnese u neke kutove i grmlje uz groblje.

Zaboravili smo, čini mi se, pomoliti se za pokoj duše naših umrlih, sjetiti se lijepih trenutaka koje smo živjeli zajedno i obećati da ćemo, ako ne prije, svakako pohoditi njihovo počivalište i iduće godine o blagdanu Svih svetih. I odemo tada i do velikog križa i zalimo svijeću i za sve naše umrle čija počivališta ne možemo obići, ali i onima za čije se počivalište ne zna. Groblja su najljepša toga dana u sumrak. Treperenje svijeća kao da nam želi reći kako smo zapravo svih krhki i kako će već iduće godine netko možda i nama paliti svijeće. Gotovo sve starije osobe takve misli zaokupljaju tih dana pa su zbog toga i vrlo tužni.

Tih me dana nazvala i moja stara dobra prijateljica, u nekom dosta dalekom vremenu najbolja prijateljica. Zbog posla smo otišle u druga mjesta i tamo živjele više od 40 godina. Udaljenost i posao učinili su svoje. Rijetko smo se posjećivale, češće čule. Uvijek smo dijelile radosti i tuge naših života. Sada je ona neizlječivo bolesna i zamolila me da je posjetim, da se oprostimo, ali i da se zajednički sjetimo svega lijepoga što smo dijelile u nekom našem zajedničkom druženju. I tako u mislima izvrtila galeriju mnogih mojih i naših zajedničkih prijatelja koji nisu više živi. I osjetih još veću tugu, ali i radost zbog lijepoga što nas je činilo prijateljima.

Danas ujutro »toplotni udar« (21 °C) i sunce donijeli su mnogo vedrine i bila sam manje tužna, ali mnogo nemirnija. Nakon jednog sata, počela je padati jaka kiša, nebo je postalo ledeno sivo i »sjelo« je na moje tjeme. I pritislo me do boli. Vratila se stara tuga, ali još veća. I nazovem moju prijateljicu da dogovorim kada ću otputovati do nje, a ona razumnija i radosnija od mene. Ona je razumom prihvatila svoje stanje i tako se bori s bolešću, nije se prepustila osjećajima.

Vratila me u normalu jer sam ja bila na najboljem »putu« da me tuga odvede čak do depresivnog raspoloženja. To nije prava depresija, iako često sami kažemo »danas sam depresivna«.

Tuga je jedna od naših emocija, naš povremeni osjećaj izazvan nekim vanjskim povodom i sastavni je dio našeg života.

Depresijom često nazivamo loše raspoloženje izazvano nekim stvarnim povodom. Depresija je bolest raspoloženja koja zahvaća i tijelo i misli. Depresija mijenja kvalitetu života.

Najčešći, gotovo uvijek prisutan simptom depresije je nedostatak životne radosti. Osim toga, javlja se nezainteresiranost za rad, povlačenje iz društva, pojavljuje se bezrazložan strah, javlja se umor i pospanost, razdražljivost, nemogućnost opuštanja, gubitak sna, gubitak tjelesne težine i debljanje, zbog nadomještanja nekih aktivnosti pretjeranim konzumiranjem hrane, pa i do razmišljanja o samoubojstvu i smrti.

Ako ovi simptomi potraju šest mjeseci nakon događaja koji ih je izazvao (npr. smrt bliske osobe, gubitak posla ili druga nesreća u obitelji), onda je sigurno riječ o depresiji i treba potražiti liječničku pomoć.

Uzroci depresije mogu biti nasljedni ili uzrokovani dugotrajnim stresom.

Najčešći oblik nasljedne depresije je bipolarni tip kad se u toku bolesti mijenjaju faze tuge s fazama bezrazložne radosti. Često za takve bolesnike kažemo i da su »tankih živaca«.

Dugotrajna izloženost stresu mijenja funkciju i građu mozga pa se deoresija objašnjava akumulacijom štetnog djelovanja stresom.

Ima mnogo teorija o uzrocima depresije — od virusne do psihološke.

Dijagnosticiranje i liječenje depresije nije ni lako ni jednostavno i svakako mora biti od strane liječnika realizirano.

Često depresije nisu odmah prepoznate u obitelji ili okolini ili su ponekad i krivo liječene. Depresija ne može proći, kao npr. tuga sama od sebe, već je potrebno ozbiljno liječenje. Prije svega liječenje mora biti medikamentozno, dakle uzimanje propisanih lijekova, ali i psihoterapijsko, jer najvažnije je u liječenju depresije pokazati ljudsko razumijevanje za oboljelog.

I na kraju sami si možemo mnogo pomoći u prevenciji depresije tako da razumom rješavamo probleme koji se javljaju u našem životu, da se ne prepuštamo suviše osjećajima u rješavanju teškoća. Npr. ovo je sada vrijeme kada se povećava broj ljudi oboljelih od depresije. Npr. kod nas, a i u svijetu zbog ekonomske krize i recesije mnogo ljudi ostaje bez posla, zbog ratova u nekim dijelovima svijeta mnogi umiru, a zbog raznih prirodnih katastrofa (uragani, potresi, poplave) mnogi ostaju bez krova nad glavom i bez sve imovine. Jedan od vrlo važnih uzroka je i samo vrijeme. Ovakovo hladno i tmurno vrijeme uvjetuje više depresija, tako da zimi ima više samoubojstava, ali i što idemo više prema sjeveru, ima ih također više.

Upravo naša međusobna druženja, naši redovni susreti, pjevanje i plesanje, izleti, domjenci najbolja su prevencija pojavi depresije. Družeći se pomažete najviše i prije svega sebi, ali i susjedima i prijateljima da ne »potonete« u depresiju.

Piše: Biserka Budigam, prof., predsjednica Povjereništva SUH-a za grad Zagreb

Nastavak s 5. str. *Svečana sjednica*

Na poslijetku je Kandi-
cijska komisija prezentirala
prijedloge za novu predsjednicu/predsjednika te članove Glav-
nog odbora SUH-a pri čemu je jednoglasno izabrana Jasna A. Pe-
trović za predsjednicu, te 27 članova Glavnog odbora koje bira
Skupština (te je po prvi put poštovan Statut SUH-a koji predviđa
da od svakog od spolova treba biti najmanje 40 posto na listama,

a među 27 izabranih čak je 44,44 posto žena. Izabrane su i Sta-
tutarna komisija te Nadzorni odbor SUH-a.

U završnoj riječi novoizabrana predsjednica SUH-a Jasna
A. Petrović zahvalila je na povjerenju i izboru te je izložila de-
setak točaka Strateških prioriteta SUH-a koje će biti predlo-
ženo GO SUH-a za raspravu i utvrđivanje na konstituirajućoj
sjednici.

Nastavak sa 6. str. *Izveštaj o radu...*

vrijeme recesije. Članstvo
je na svim razinama orga-
niziranja pažljivo pratilo službene pokazatelje o gospodarskim i
socijalnim kretanjima u državi i promjene zakonske regulative
kojima se uređuje gospodarska djelatnost u našoj državi.

SUH je SSSH-u, kao svojoj krovnoj organizaciji, predlagao da
potakne uvođenje nedostajućih stručnih uvjeta u odredbe Zako-
na o radu koje uređuju zapošljavanje i izbore imenovanja u tijeli-
ma državne, lokalne i javne uprave radi zaštite objektivno boljih
natjecatelja.

Pratili smo službene pokazatelje ostvarenja ponovnog (stal-
nog, povremenog i privremenog) zapošljavanja umirovljenika
(sveukupno i prema gospodarskim djelatnostima) i njihova rad-
no-pravnog i socijalnog položaja.

Predlagali smo i povećanje mogućnosti sudjelovanja umirovlje-
nika u prekvalifikacije (cjeloživotne edukacije i stručnog osposoblja-
vanja) radi povećanja mogućnosti njihova povratka u svijet rada.

Ugovorili smo popuste u cijeni pojedinih artikala za članove
SUH-a sklopljenjem ugovora o poslovnoj suradnji s prodavačima
robe i pružateljima usluga koje su većini hrvatskih umirovljenika
životno najvažnije.

Informativna djelatnost SUH-a se ostvarivala oblicima inter-
nog informiranja (sastanci, interne informacije, pisma povjereni-
cima itd.); brojnim priopćenjima za javnost; press konferencija-
ma; istupima čelnika SUH-a u medijima; izdavanjem vlastitog
glasila te WEB-stranicom.

Djelovanje Sindikata umirovljenika Hrvatske u javnosti ocijen-
jeno je pozitivno u dnevno tisku i elektronskim medijima, pogo-
tovo zalaganje za očuvanje i poboljšanje umirovljeničkog život-
nog standarda. O SUH-ovim aktivnostima u područnicama, oso-
bito o radu volontera u pružanju pomoći starijim osobama, iz-
vještavala su i lokalna sredstva informiranja.

Posebno mjesto u informativnom djelovanju Sindikata umi-
rovljenika imalo je naše glasilo SUH-a koje izlazi 18 godina, te su
do sada objavljena 192 broja. Poslovna suradnja SUH-a i HZZO-a
te s HZMO-om pozitivno je utjecala na financijsko stanje glasila.

Web stranica SUH-a (www.suh.hr), koja je otvorena 27. siječnja
2011. godine, utemeljena je isključivo na dobrovoljnom dodatnom
radu, te će se morati nužno profesionalizirati, kako bi doista pravo-
vremeno objavljivala informacije o aktivnostima SUH-a.

U djelokrugu kulture, nije bilo osobitih aktivnosti na nacional-
noj razini, ali su na lokalnoj razini gotovo svake godine organizi-
rane brojne kulturne manifestacije.

SUH je nastavio radom na iznalaženju najpovoljnijih mo-
gućnosti rekreacije, odmora i izleta za naše članove te sklopio
više povoljnih ugovora s toplicama u Hrvatskoj i u susjednoj Bo-

sni i Hercegovini, kako bi se članovi mogli što jeftinije liječiti i
odmarati.

Razvijene su regionalne sportske igre u više županija i to u:
Osječko-baranjskoj, Brodsko-posavskoj, Splitsko-dalmatin-
skoj te Istarskoj županiji. Radi se prema strogim pravilima sport-
skih natjecanja: puno sudionika, mnogo radosti, bodrenja, po-
kala i medalja, a najvažnije — druženja uz ples i glazbu. Takvi
susreti ruše predrasude o pasivnosti i isključenosti osoba starije
životne dobi i doprinose kvaliteti njihova življenja.

Kad je riječ o članstvu, treba istaknuti da je od osnutka
SUH-a tiskano i izdano preko 100.000 članskih iskaznica, a SUH
realno ima oko 70.000 članova i članova jer članarinu redovno
plaća tek oko 12.000 članova, a ostalo povremeno ili s odgo-
dom zbog pogoršanog ekonomskog stanja. Članstvo je organi-
zirano u ograncima i područnicama, kojih je 97 na području 11
županija diljem RH, dok se u 4 županije intenzivno radi na ob-
novi članstva i aktivnosti.

SUH bi, prema rezultatima dvadesetogodišnjeg uspješnog
rada i djelovanja, trebao imati brojnije članstvo jer hrvatskim je
umirovljenicima potreban što jači SUH koji bi se i dalje uporno
zlagao za ostvarivanje umirovljeničkih prava.

Životna realnost većine umirovljenika pokazuje da SUH ima
svoje mjesto u umirovljeničkoj populaciji, stoga se opravdano
postavlja pitanje što je uzrok tome da nema brojnije članstvo.

Brojnije članstvo u interesu je svih umirovljenika koji su miro-
vinu stekli radom jer što je SUH jači, to ima veće mogućnosti da
se izbori za ostvarivanje zasluženih umirovljeničkih prava. Ovu
postavku potvrđuje činjenica što SUH uvećava svoje članstvo
tamo gdje se osobe treće dobi više aktiviraju u radu. Nadajmo
se stoga da će jačanju i efikasnosti SUH-a u praksi više pomoći
provedena informatizacija i korištenje novih sredstava komuni-
kacije (e-mail; upotreba web stranice i dr.) jer smo u zadnje vri-
jeme dobili znatno više informatički osposobljenih aktivista.

Sukladno tome Glavni odbor SUH-a usvojio je mjere za po-
većanje članstva koje su i danas aktualne, samo ih je potrebno
redovito primjenjivati u praksi.

U skladu s usvojenim mjerama u lipnju ove godine tiskali
smo i nove pristupnice za učlanjenje u SUH koje su s popratnim
pismom distribuirane svim uredima SSSH i županijskim povjere-
ništvima SUH-a.

Preporučujemo novoizabranim čelnicima SUH-a da prihvate
ovu aktivnost za povećanje članstva SUH-a jer kad nas bude
više, onda ćemo biti još jači u ostvarivanju umirovljeničkih pra-
va i položaja umirovljenika i drugih starijih osoba u našem dru-
štvu u izgradnji socijalne nam države, skore punopravne članice
Europske unije.

Izborna skupština Sindikata umirovljenika Osijek

26. rujna 2012, godine održana je Izborna skupština osječkog ogranka Udruge Sindikata umirovljenika Hrvatske. Skupštini su nazočila 104 člana, a izabrano je i novo Predsjedništvo te Nadzorni odbor. Za predsjednika i dalje ostaje dosadašnji predsjednik **MATO OBRADOVIĆ**.

Skupštinu su pozdravili **Romano Kristić**, predsjednik za socijalnu skrb i zdravlje, **Davor Slivka** predsjednik Vijeća GČ Tvrdā, kao i predstavnici podružnica Matice umirovljenika pojedinih GČ.

Tajnica SUH-a **MIRA RAĐENOVIĆ** kronološki se osvrnula na zbivanja unatrag četiri godine rada tog Sindikata.

Značajan je podatak da se svake godine povećava broj novih članova i da sastancima prisustvuje veliki broj članova.

U izvještajnom razdoblju obuhvaćene su aktivnosti koje je sindikat ostvario prema predviđenom programu rada donijetog na početku godine.

Udruga obavlja aktivnosti koje stavlja na dnevni red svojih sastanaka, što se održavaju svake srijede, kao i sastanaka Predsjedništva o tekucem poslovanju.

Tako su umirovljenici informirani:

- o Zakonu o mirovinskom osiguranju prilikom odlaska u mirovnu
- o načelima SUH-a za pregovaranje s političkim strankama u predizbornoj aktivnosti
- o uključivanju dodatka na mirovinu u mirovinsku osnovicu
- o nastavku usklađivanja mirovina nakon dvije godine

— o prednostima i nedostacima ulaska Hrvatske u EU, jer Unija podržava mnoge zajedničke vrijednosti kategorije građana treće životne dobi

— o potpisivanju ugovora o zajedničkoj suradnji s umirovljenicima iz Pečuha na koji način će se članovi moći više informirati i izmijeniti iskustva o Europskoj uniji

Udruga sindikata sklopila je nekoliko ugovora s pojedinim tvrtkama uslužne djelatnosti koje članovima sindikata pružaju popust od 10–30%.

Nekolicina članova Sindikata uključena je u rekreaciju i sportsko druženje, a redovito se koristi mogućnost mjerenja krvnog tlaka i šećera u krvi.

Ove godine Sindikat je organizirao sportsko–rekreacijske susrete pod pokroviteljstvom Županije i Grada čiji članovi su postigli dobre rezultate.

Članovi Sindikata rado se odazivaju izletima koji su vrlo osmišljeni i sadržajni sa stručnim vodičima.

Već tradicionalno, svake godine organizira se ljetovanje na moru i proljetni boravak u Opatiji i Fojnici, a vrlo su popularni i jednodnevni izleti. Svake se godine također realizira jedno veće putovanje u atraktivna europska odredišta pa i dalje.

Ove godine obilježava se 15 godina osnutka Sindikata umirovljenika u našem gradu, što rezultira uspješnost u radu i prepoznatljivost Udruge.

Zadatak je Udruge da i dalje okuplja članove te da pomoću novih programa umirovljenički život učini što ljepšim.

Kratkim domjenkom zaključena je Izborna skupština.

Josipa Biro

Proslava dana umirovljenika

Naša sindikalna Podružnica Pazin i Matica umirovljenika zajedno su obilježile Dan umirovljenika organizirajući izlet i druženje uz večeru i zabavu.

Program je sadržavao poludnevni izlet. Posjetili smo vrlo zanimljiv i poznati gradić Savičentu — Svetvinčenat. Tu nas je dočekaao predsjednik sindikalne Podružnice **Ivan Bulešić**. Pokazao nam je znamenitosti grada, čije središte čini vrlo zanimljiv renesansni trg što ga zatvara župna crkva, gradske lože i poznati kaštel Morosini–Grimani.

Simbol Savičente je Kaštel od 13. stoljeća. U njemu se održavaju brojne manifestacije. Uz Kaštel vezan je i proces spaljivanja vještica u srednjem vijeku u Istri. Tako je 1632. godine **Marija Radoslović** spaljena za svoje »grijehe«. Svake godine, u ljeti, održava se sjećanje na taj događaj.

Inače Savičenta je poznata po festivali neverbalnog suvremenog plesa, izboru naj koze, fešti od mladoga vina te održavanju brojnih koncerata.

Oprostivši se od pažljivog domaćina, krenuli smo od Vodnjana gdje nas je dočekala predsjednica sindikalne Podružnice Vodnjana, **Mirela Marini**. Uz stručnog vodiča, prošetali smo najdužom vodnjanskom ulicom i otkrili zanimljivosti ovog lijepog gradića. Ulica završava prostranim trgom okruženim zanimljivim i vrijednim građevinama. Tu je i monumentalna župna crkva sv. Blaža — najveća župna crkva u Istri, a do nje se ponosno uzdiže zvonik visok 62 metara. U Vodnjanu se održavaju brojne manifestacije, a najpoznatija je fešta maslinovog ulja upotpunjena bogatom gastronomijom ovog kraja.

Posjetili smo i prostorije sindikalne Podružnice te saznali nešto o njihovim brojnim aktivnostima. Uz ugodan razgovor, oprostili smo se od simpatične Mirelle i nastavili put do Betige gdje smo, uz veselo druženje i večeru kod Silvana, završili naše lijepo i korisno druženje.

Na izletu je bilo 62 umirovljenika.

Gracijela Zović, SUH Pazin

Dubrovački umirovljenici posjetili Istru

Dubrovačka Podružnica Sindikata umirovljenika Hrvatske organizirala je petodnevni izlet u Istru od 22. do 26. listopada 2012. godine. Važno je spomenuti da je cijelo vrijeme trajanja ovoga izleta bilo lijepo vrijeme.

Program ovog izleta obuhvaćao je sljedeće predjele: u središnjoj Istri posjet i razgledavanje gradova Buzeta, Roča, Aleje glagoljaša i Huma (najmanjeg grada na svijetu), te Pazina (središta Istre i sjedišta Istarske županije) i Vodnjana. Zatim posjet i razgledavanje Nacionalnog parka »Brijuni« i cijele zapadne istarske obale od Pule do Savudrije s naglaskom na Pulu, Rovinj i Poreč.

Na povratku iz Istre, izletnici su u Velikom Žitniku kod Gospića posjetili Spomen–dom dr. **Ante Starčevića**, **Oca domovine**, te Memorijalni centar »**Nikola Tesla**« u Smiljanu.

Obogaćeni dojmovima (i opskrbjeni prospektima), izletnici su se zadovoljni vratili u grad.

Kruno Koroman

Zabava ne poznaje granice Vrgorac domaćin 4. igara Sindikata umirovljenika

Četvrte po redu županijske Igre Sindikata umirovljenika Hrvatske održane su prošlog vikenda u Vrgorcu, kamo je u subotu doputovalo oko tri stotine umirovljenika iz svih županijskih podružnica. Centar susreta sindikata umirovljenika bio je u etno–selu Kokorići gdje su igre održane tijekom dana, da bi se sudionici nakon svega pridružili velikoj vrgorskoj fešti Biklijadi koja se do kasnih sati održavala u centru grada.

hzm HRVATSKI ZAVOD ZA MIROVINSKO OSIGURANJE

info.HZMO

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE - SUH

Zagreb, studeni 2012. godina V. br. 10

POZIV ZA PRETHODNO UTVRĐIVANJE STAŽA

HZMO poziva osobe koje su radile u inozemstvu, a u sljedećih pet godina ispunjavaju uvjete za ostvarivanje prava na mirovinu iz hrvatskog osiguranja, da u područnim službama i područnim uredima HZMO-a, prema mjestu prebivališta, podnesu **Zahtjev za utvrđivanje razdoblja osiguranja navršenih u inozemstvu**, kako bi se omogućilo što brže ostvarivanje prava na hrvatsku mirovinu.

Također se pozivaju budući umirovljenici da šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva za mirovinu (koji se može podnijeti najranije dva mjeseca prije prestanka osiguranja) dostave Zavodu **Obavijest o namjeri odlaska u starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu** te pokretanjem postupka tzv. pretkompletiranja podataka brže ostvare svoje pravo kada podnesu zahtjev za mirovinu. Obavijest se dostavlja nadležnoj područnoj službi ili područnom uredu HZMO-a.

Tiskalice Zahtjeva i Obavijesti, kao i uvjeti za mirovinu i kontakt telefoni za dobivanje dodatnih informacija, dostupni su na internetskoj stranici HZMO-a, u područnim službama, područnim uredima i ispostavama HZMO-a.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE POTVRDILA STATUT HZMO-a

Na sjednici održanoj 11. listopada 2012., Vlada RH je Odlukom potvrdila Statut Zavoda kojeg je prethodno donijelo Upravno vijeće Zavoda, na sjednici održanoj 3. listopada 2012.

Statut HZMO-a je objavljen u "Narodnim novinama", broj 117/12., od 24. listopada 2012. i stupio je na snagu na dan objave.

IZMJENE I DOPUNE ZAKONA O DOPLATKU ZA DJECU

Na sjednici održanoj 28. rujna 2012. Hrvatski sabor je donio Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o doplatku za djecu, kojom se ukida donošenje rješenja za tekuću godinu, ako se svota doplatka (utvrđena rješenjem kojim je utvrđeno pravo na doplatku) ne mijenja.

Ovom izmjenom smanjit će se administrativni troškovi za približno 1.970.000,00 kuna godišnje (odnosno za približno 145.000 rješenja).

Zakon je objavljen u "Narodnim novinama" broj 112/12., a stupa na snagu 1. siječnja 2013.

OBJAVLJEN NOVI BROJ STATISTIČKIH INFORMACIJA HZMO-a

Na internetskim stranicama Zavoda je 25. listopada 2012. objavljen novi broj Statističkih informacija HZMO-a, broj 3/2012. (listopad 2012.).

"Statističke informacije HZMO-a" izlaze isključivo u digitalnom obliku, te su javno dostupne na internetskim stranicama Zavoda.

U ovome biltenu se objavljuju statistički podaci iz područja mirovinskog osiguranja i doplatka za djecu u RH.

Radi cjelovitijeg pregleda kretanja na području mirovinskog osiguranja i doplatka za djecu, objavljuju se i višegodišnji podaci o korisnicima, osiguranicima i doplatku za djecu.

HZMO SUDJELOVAO NA 1. FESTIVALU "ZLATNA DOB"

Na festivalu "Zlatna dob", održanom 1. listopada 2012. u Koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski, HZMO je

predstavio svoju e-uslugu, odnosno "Korisničke stranice" kojima se može pristupiti putem internetske stranice www.mirovinsko.hr.

Predstavnici Zavoda posjetiteljima su na zahtjev odmah izdavali korisničko ime i lozinku potrebne za pristup "Korisničkim stranicama", a među posjetiteljima koji su iskoristili ovu mogućnost i postali korisnici usluge zatekli su se i ravnatelj HZMO-a **Srećko Vuković** i ravnatelj HZZO-a **dr. Siniša Varga**.

PREGLED BROJA KORISNIKA I PROSJEČNIH SVOTA MIROVINA U LISTOPADU 2012.

VRESTE MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA U KUNAMA UMANJENA ZA POREZ I PRIMEZ	BROJ KORISNIKA (bez međunarodnih ugovora)	PROSJEČNA MIROVINA U KUNAMA UMANJENA ZA POREZ I PRIMEZ (bez međunarodnih ugovora)
I. KORISNICI MIROVINA PREMA ZAKONU O MIROVINSKOM OSIGURANJU*				
starosna	638152	2.382,36	634551	2.087,62
invalidska	250211	1.860,04	238101	2.096,67
obiteljska	238687	1.870,88	218995	2.008,30
UKUPNO	1126950	2.183,78	978677	2.405,55
II. HRVATSKA VOJSKA prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba (OVO, PS i OSO)				
starosna	2411	4.613,05	2338	4.637,81
invalidska	8840	3.149,15	8829	3.151,77
obiteljska	868	3.558,08	864	3.574,01
UKUPNO	11919	3.469,41	11882	3.474,08
III. KORISNICI MIROVINA KOJIMA JE MIROVINA ODREĐENA PREMA ZAKONU O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVH OBITELJI				
Najviša mirovina (ili 31. ili 3. ZOPHBCR)**	400	2.388,03	400	2.388,03
invalidska	38304	3.007,82	38309	3.010,01
obiteljska	11793	7.085,21	11791	7.085,52
UKUPNO	79557	5.341,84	79500	5.343,92
IV. KORISNICI MIROVINA OSTVARENIH PREMA UGOVORU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I BOSNE I HERCEGOVINE O SURADNJI NA PODRUČJU PRAVA STRADALNIKA RATA U BOSNI I HERCEGOVINI KOJI SU BILI PRIPADNICI HRVATSKOG VIJEĆA OBRANE I ČLANOVA NJIHOVH OBITELJI - HVO ("NN", broj 208.)				
invalidska	6376	2.754,40	6376	2.754,40
obiteljska	439	3.449,94	439	3.449,94
UKUPNO	6815	2.799,28	6815	2.799,28
SVEUKUPNO (I+II+III+IV)	1218241	2.383,69	1067874	2.613,92

NAPOMENA: * Prosječne mirovine (I-IV) umanjene su za porez i primez prema Zakonu o porezu na dohodak ("Narodne novine", broj 177/04), osim obiteljskih mirovina, prema čl. 9. st. 1. t. 7. i čl. 53. st. 2. Od obrade mirovina za lipanj 2010. (ispisati u spredu) primijenjen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak ("Narodne novine", broj 60/10), a od obrade mirovina za veljaču 2012. (ispisati u ožujku) Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak ("Narodne novine", broj 22/12).

** Najviša mirovina priznata prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovi njihovih obitelji ("Narodne novine", broj 174/04), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2005.

KORISNICI MIROVINA I VISINE MIROVINA, PREMA VRSTAMA MIROVINA U LISTOPADU 2012.

SKUPINE SVOTA MIROVINA	M I R O V I N A							
	UKUPNO		STAROSNA		INVALIDSKA		OBITELJSKA	
	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA	BROJ KORISNIKA	PROSJEČNA MIROVINA
0	1	2	3	4	5	6	7	8
do - 500,00	88452	239,34	53687	231,60	19194	257,47	15571	243,77
500,01 - 1.000,00	99982	765,50	52343	756,41	19071	750,74	29598	792,03
1.000,01 - 1.500,00	132719	1.271,56	58348	1.273,50	36188	1.286,41	38183	1.254,81
1.500,01 - 2.000,00	245177	1.793,40	103090	1.790,99	75458	1.788,91	65629	1.801,27
2.000,01 - 3.000,00	313845	2.448,49	182182	2.478,00	87373	2.416,05	64410	2.398,98
3.000,01 - 4.000,00	158554	3.436,26	117195	3.448,89	22438	3.396,05	18920	3.418,97
4.000,01 - 5.000,00	55458	4.409,78	43544	4.411,43	6385	4.391,95	5448	4.417,32
5.000,01 - 6.000,00	19748	5.431,73	16246	5.441,90	2041	5.412,88	1451	5.344,93
6.000,01 - 7.000,00	8815	6.432,48	7552	6.433,64	776	6.424,89	287	6.422,41
7.000,01 - 8.000,00	2874	7.382,65	2538	7.392,63	273	7.368,23	66	7.472,54
veće od - 8.000,00	1426	8.979,74	1348	8.972,11	33	9.235,61	48	9.021,15
UKUPNO	1126950	2.183,78	638152	2.382,36	250211	1.860,04	238687	1.870,88

NAPOMENA: Od mirovina za siječanj 2012. (ispisati u veljači) primijenjen je Zakon o dopuni Zakona o dohodku na mirovine osiguranika (prema Zakonu) o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", broj 174/11), Zakon o dopuni Zakona o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", broj 174/11) i Zakon o dopuni Zakona o mirovinskom osiguranju (prema Zakonu) o mirovinskom osiguranju ("Narodne novine", broj 174/11).

NAKLADNIK:
Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje - Štamparska kuća
A. Mihaljević 1, 10 000 ZAGREB
www.mirovinsko.hr

Za nepravilnosti: Godišnji izvješće
Izdavač: Mirovinsko

Uredila: Odbor za odnose s javnošću
tel. 01/4825-531 fax: 01/4825-188

INFO TELEFONI (radnim danom od 8 do 16 sati):

0800 63 63 63 (besplatni broj)

01/48 91 666

VODIČ

OBVEZNOG ZDRAVSTVENOG OSIGURANJA

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U STUDENOM 2012.

U broju za listopad 2012. godine obrađena je tema Korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu na teret obveznog zdravstvenog osiguranja.

U ovom broju daje se nastavak na navedenu temu u vezi s korištenjem zdravstvene zaštite za vrijeme privremenog boravka u inozemstvu kao i uvjeti i način upućivanja na liječenje u inozemstvo u slučaju kada takvu vrstu zdravstvene zaštite nije moguće provesti u ugovornim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj, a moguće ju je uspješno provesti u inozemstvu.

Boravak u inozemstvu radi privatnog posla

Pod osiguranim osobama koje u inozemstvu borave po privatnom poslu u smislu članka 4. stavka 2. Pravilnika smatraju se:

- osigurane osobe koje u inozemstvu borave zbog privatnog posla (godišnji odmor, posjet, turističko putovanje)
- osigurane osobe - članovi obitelji osiguranika (supružnik i djeca) koji je upućen na rad, stručno usavršavanje ili obrazovanje u inozemstvo, za vrijeme dok s njim borave u inozemstvu
- osigurane osobe - učenici, odnosno studenti koji se u inozemstvu školuju prema vlastitom opredjeljenju.

Uvjet za ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu

Pravo na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja, u skladu s člankom 60. stavkom 3. i 4. Zakona te člankom 11. Pravilnika, može ostvariti osigurana osoba koja u inozemstvu boravi po privatnom poslu samo **pod uvjetom da je prije odlaska u inozemstvo podnijela područnom uredu HZZO-a, nadležnom prema mjestu svog prebivališta, odnosno boravišta prijavu boravka u inozemstvu po privatnom poslu**, te unaprijed uplatila posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu za sve dane planiranog boravka u inozemstvu.

Na osnovi podnesene prijave boravka u inozemstvu i dokaza o uplaćenom posebnom doprinosu za korištenje zdravstvene zaštite u

inozemstvu osiguranoj osobi se izdaje (ovisno radi li se o državi s kojom Republika Hrvatska ima ili nema sklopljen ugovor o socijalnom osiguranju) propisana potvrda o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu (ugovorena potvrda ili potvrda utvrđena Pravilnikom).

Navedena potvrda izdaje se i pokriva troškove korištenja zdravstvene zaštite u inozemstvu za broj dana za koje je prethodno uplaćen posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu. Stoga na prijavi boravka u inozemstvu obvezno **mora biti naznačen prvi i posljednji dan boravka u inozemstvu**.

Iznimno, osiguranoj osobi koja namjerava u inozemstvu boraviti dulje od 3 mjeseca može se odobriti plaćanje posebnog doprinosa u obrocima, odnosno za kraće razdoblje od razdoblja planiranog boravka u inozemstvu, tako da joj se potvrda o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu izdaje samo za broj dana za koje je prethodno uplatila posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu.

Za osigurane osobe - članove obitelji osiguranika (supružnika i djecu), koji s osiguranikom borave u inozemstvu, a za koje je poslodavac osiguranika preuzeo obvezu plaćanja posebnog doprinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu, posebni doprinos plaća se na način utvrđen Zakonom o doprinosim.

Iznimno, osigurana osoba koja namjerava boraviti u inozemstvu radi privatnog posla, za vrijeme dok se nalazi na bolovanju obvezna je uz prijavu boravka u inozemstvu priložiti potvrdu izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite kojom potvrđuje da je suglasan s namjerom osigurane osobe da s obzirom na njezino zdravstveno stanje otputuje iz mjesta prebivališta, odnosno boravišta.

Na rečenoj potvrdi izabrani doktor primarne zdravstvene zaštite je obavezan naznačiti dijagnozu bolesti prema Međunarodnoj klasifikaciji bolesti zbog koje je osigurana osoba na bolovanju, datum prvog dana bolovanja, te datum kada se osigurana osoba mora javiti na kontrolu izabranom doktoru primarne zdravstvene zaštite, odnosno ovlaštenom doktoru HZZO-a. U navedenom slučaju osiguranoj osobi potvrda o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu može se izdati najduže do dana koji prethodi danu kada se osigurana osoba mora javiti na kontrolu.

U kojim slučajevima zdravstvena zaštita korištena u inozemstvu ne tereti sredstva Zavoda

Osigurana osoba koja ne uplati poseban doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu, te ne provede propisani postupak u svezi s prijavom boravka u inozemstvu i s tim u

svezi pribavi odgovarajuću potvrdu o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu, nema pravo u skladu s člankom 60. stavkom 4 Zakona ostvariti tu zdravstvenu zaštitu na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.

Posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu

Za osigurane osobe koje u inozemstvu namjeravaju boraviti po privatnom poslu, u skladu s ovlastima iz članka 60. stavka 5. Zakona, Pravilnikom se utvrđuje način obračuna i uplate posebnog doprinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu, a posebnom odlukom se utvrđuje osnovica i stopa posebnog doprinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu.

U tom smislu je Odlukom o osnovici i stopi posebnog doprinosa za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu osiguranih osoba Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje koje u inozemstvu borave radi privatnog posla („Narodne novine“ broj 93/11.) utvrđeno da se posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu osigurane osobe HZZO-a koja u inozemstvu boravi radi privatnog posla plaća po stopi od najviše 0,51% na proračunsku osnovicu važeću u vrijeme uplate posebnog doprinosa i to po danu boravka u inozemstvu.

Tako utvrđena stopa doprinosa preračunata u iznos sredstava iskazan u kunama po osiguranoj osobi ovisno o duljini boravka u inozemstvu odnosno broju prijavljenih osiguranih osoba za boravak u inozemstvu radi privatnog posla utvrđena je kako slijedi:

za 1 dan boravka u inozemstvu iznosi:

- 17,00 kuna po osobi bez obzira radi li se o osiguranoj osobi pojedincu ili osiguranoj osobi u grupi s više od 8 osoba

- 35 kuna za obitelj*

za 8 dana boravka u inozemstvu iznosi:**

- 75,00 kuna po osiguranoj osobi pojedincu

- 30,00 kuna po osiguranoj osobi iz grupe (za grupu s više od 8 osoba)

- 90,00 kuna za obitelj* (čine ju supružnici i djeca do 26 godine)

**odnosi na za razdoblje od planiranih 8 dana ili kraće

za 15 dana boravka* u inozemstvu iznosi:**

- 105,00 kuna po osiguranoj osobi pojedincu

- 65,00 kuna po osiguranoj osobi iz grupe (za grupu s više od 8 osoba)

- 220,00 kuna za obitelj*

***odnosi se za razdoblje od planiranih 15 dana ili kraće

*čine ju supružnici djeca do 26 godine

za 45 dana boravka** u inozemstvu iznosi:**

- 195,00 kuna po osiguranoj osobi bez obzira radi li se o pojedincu, osobi iz grupe ili obitelji

****odnosi se za razdoblje od planiranih 45 dana ili kraće

Za uplaćene dane boravka označene 8 dana**, 15 dana*** i 45 dana**** osiguranoj osobi se izdaje potvrda za sve dane za koje je uplatila propisani iznos doprinosa bez obzira što planira boraviti u inozemstvu kraće od navedenog broja dana.

za 1 godinu boravka u inozemstvu iznosi:

- 3.150,00 kuna po osiguranoj osobi

Kako je Pravilnikom propisano da se osiguranoj osobi koja namjerava u inozemstvu boraviti dulje od 3 mjeseca može odobriti plaćanje posebnog doprinosa u obrocima, odnosno za kraće razdoblje od razdoblja planiranog boravka u inozemstvu, s time da joj se potvrda o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu izdaje samo za broj dana za koje je prethodno uplatila posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu, moguće je da se planirano razdoblje podijeli na četiri dijela pa da se u tom slučaju uplati doprinos za 3 mjeseca (te se za navedeno razdoblje izdaje i odgovarajuća potvrda), u kojem slučaju bi doprinos za razdoblje od 3 mjeseca iznosio 787,50 kuna (90 dana boravka x 8,75 kuna).

Opseg prava na zdravstvenu zaštitu

Osiguranim osobama - članovima obitelji osiguranika koji je upućen na rad, stručno usavršavanje, odnosno obrazovanje na vrijeme duže od 6 mjeseci, a koji s osiguranikom borave u inozemstvu za vrijeme njegovoga rada, stručnog usavršavanja i obrazovanja osigurava se pravo na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu koju se ne može odgoditi do povratka u Republiku Hrvatsku, (članak 15. stavak 1. Pravilnika)

Drugim osiguranim osobama koje u inozemstvu borave radi privatnog posla osigurava se pravo na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu samo za slučaj hitne medicinske pomoći kako bi se otklonila neposredna opasnost po život i zdravlje osigurane osobe. (članak 15. stavak 2. Pravilnika)

Osigurana osoba koja koristi zdravstvenu zaštitu u inozemstvu obvezna se odmah javiti područnom uredu HZZO-a nadležnom prema mjestu svog prebivališta, odnosno boravka zbog daljnjeg praćenja zdravstvenog stanja i ocjenjivanja potrebe povratka (prijevoza) u Republiku Hrvatsku, osnovom čega će ovlašteni doktor HZZO-a utvrditi potrebu premještanja osigurane osobe u Republiku Hrvatsku, te odrediti vrstu prijevoznog sredstva s obzirom na njezino zdravstveno stanje i udaljenost odredišta.

Osigurana osoba koja ne postupi na navedeni način nema pravo na teret sredstava obveznog

zdravstvenog osiguranja ostvariti zdravstvenu zaštitu u inozemstvu, osim u slučajevima kada dokaže da iz opravdanih razloga (vezanih uz njezino zdravstveno stanje) nije mogla tako postupiti.

Pravo na hitnu medicinsku pomoć u inozemstvu

Člankom 16. Pravilnika utvrđeno je da se **pod hitnom medicinskom pomoći**, koja se osigurava osiguranim osobama koje u inozemstvu borave radi **privatnog posla**, podrazumijeva pružanje **dijagnostičkih i terapijskih postupaka koji su nužni u otklanjanju neposredne opasnosti po život i zdravlje osigurane osobe**.

Hitnom medicinskom pomoći ne smatra se **zdravstvena zaštita u inozemstvu koja je bila planirana, odnosno predvidiva** kao što su primjerice planirani dijagnostički, odnosno terapijski postupci, operativni zahvati, porođaj i sl., što utvrđuje ovlašteni doktor HZZO-a, te na taj način korištena zdravstvena zaštita ne može teretiti sredstva obveznog zdravstvenog osiguranja.

Pravo na korištenje hemodijalize, odnosno terapije kisikom u inozemstvu

Iznimno, u odnosu na utvrđeni opseg zdravstvene zaštite u inozemstvu, koji se osiguranim osobama osigurava na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja u slučajevima kada se neplanirano zateknu u situaciji da za vrijeme boravka u inozemstvu moraju koristiti zdravstvenu zaštitu (hitna medicinska pomoć/zdravstvena zaštita koja se ne može odgoditi do povratka u Republiku Hrvatsku) osiguranoj osobi koja u inozemstvu boravi radi privatnog posla, a koja koristi bikarbonatnu hemodijalizu kao kronični bubrežni bolesnik, odnosno koja je pod terapijom kisikom osigurava se pravo da na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja koristiti bikarbonatnu hemodijalizu, odnosno terapiju kisikom u inozemnoj zdravstvenoj ustanovi (članak 18. Pravilnika)

Navedeno pravo osigurana osoba može ostvariti samo na osnovi prethodno izdanog rješenja Direkcije HZZO-a.

U navedenom slučaju osiguranoj osobi može se odobriti korištenje rečene zdravstvene zaštite, te s tim u svezi i boravak radi privatnog posla u inozemstvu i to u maksimalnom trajanju do 90 dana u jednoj kalendarskoj godini.

Direkcija HZZO-a rješenje o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu donosi na osnovi pisanog zahtjeva osigurane osobe kojem mora biti priložena odgovarajuća medicinska dokumentacija iz koje je vidljivo da osigurana osoba koristi bikarbonatnu hemodijalizu kao kronični bubrežni bolesnik, odnosno terapiju kisikom, te potvrda

inozemne zdravstvene ustanove o prihvatanju provođenja bikarbonatne hemodijalize, odnosno terapije kisikom osiguranoj osobi, kao i broju planiranih hemodijaliza, odnosno terapija po datumima.

U zahtjevu je osigurana osoba obvezna navesti za koje razdoblje traži odobrenje provođenja hemodijalize, odnosno terapije kisikom u inozemstvu (prvi i posljednji dan boravka).

Osigurana osoba kojoj je rješenjem Direkcije HZZO-a odobreno korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu u navedenim slučajevima obvezna je prije odlaska u inozemstvo izvršiti prijavu boravka u inozemstvu, te uplatiti posebni doprinos za korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu osnovom čega će joj se izdati odgovarajuća potvrda o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu.

Osigurana osoba kojoj je rješenjem Direkcije HZZO-a odobreno pravo na korištenje bikarbonatne hemodijalize, odnosno terapije kisikom, a koja ne podnese prijavu boravka u inozemstvu, ne uplati poseban doprinos za sve vrijeme planiranog boravka u inozemstvu, te ne pribavi potvrdu o pravu na korištenje zdravstvene zaštite u inozemstvu, te osigurana osoba koja je bikarbonatnu hemodijalizu, odnosno terapiju kisikom u inozemstvu koristila bez rješenja Direkcije HZZO-a obvezna je troškove te zdravstvene zaštite snositi osobno.

Upućivanje na liječenje u inozemstvo

Člankom 20. stavkom 2. Zakona utvrđeno je pravo osiguranih osoba na upućivanje na liječenje u inozemstvo kada se radi o potrebi liječenja koje se ne provodi u zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj s kojima HZZO ima sklopljen ugovor o provođenju zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja, a može se uspješno provesti u inozemstvu.

S tim u vezi člankom 21. stavkom 1. Pravilnika je propisano da se osiguranoj osobi može odobriti pravo na upućivanje na liječenje u inozemnu zdravstvenu ustanovu zbog liječenja.

- urođenih anomalija
- provođenja transplantacijskih programa
- liječenja zloćudnih bolesti, uključujući pretraživanje međunarodnih registara dobrovoljnih davalaca koštane srži

ako se potrebno liječenje ne može provesti u ugovornim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj, a može se uspješno provesti u inozemstvu.

Samo iznimno, osiguranim osobama se može odobriti upućivanje u inozemnu zdravstvenu ustanovu i zbog liječenja drugih bolesti.

Što se smatra liječenjem u inozemstvu

Pod liječenjem, u smislu članka 21. stavka 2. Pravilnika, na koje se osigurana osoba može uputi na liječenje u inozemnu zdravstvenu ustanovu smatraju se:

- dijagnostički i terapijski postupci
- operacijski zahvati uključujući i transplantacije organa koje se ne mogu provesti u ugovornim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj
- bolničko i ambulantno liječenje
- kontrolni pregledi
- dijagnostičke pretrage krvi i tkiva.

Kako se pokreće postupak upućivanja na liječenje u inozemstvo

Postupak upućivanja na liječenje u inozemstvo pokreće se **podnošenjem zahtjeva** osigurane osobe za upućivanje na liječenje u inozemstvo **Direkciji HZZO-a, Zagreb, Margaretska 3** i to za svaku pojedinačnu vrstu liječenja posebno (npr. zahtjev za kontrolni pregled, zahtjev za bolničko liječenje, zahtjev za dijagnostičku pretragu i sl.).

Da bi se mogao pokrenuti postupak odlučivanja o pravu osigurane osobe na upućivanje na liječenje u inozemnu zdravstvenu ustanovu, osigurana osoba je **obvezna uz zahtjev priložiti:**

- odgovarajuću **medicinsku dokumentaciju**
- **prijedloga za upućivanje** na liječenje u inozemstvo **doktora specijalista**, odnosno **liječničkog konzilija** iz referentnog centra Ministarstva zdravlja, odnosno doktor specijalist ili liječnički konzilij druge ugovorne zdravstvene ustanove u kojoj se osigurana osoba liječi s prijedlogom jedne ili više inozemnih zdravstvenih ustanova koje mogu obaviti traženo liječenje.

Zahtjev za upućivanje na liječenje u inozemstvu podnosi se putem Pravilnikom utvrđene posebne tiskanice „Zahtjev i prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvu“.

Dakle, osigurana osoba ne mora podnositi poseban zahtjev za upućivanje na liječenje u inozemstvo, već zaprimanjem tiskanice „Zahtjev i prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvu“ u Direkciji HZZO-a, koju je osigurana osoba vlastoručno potpisala pod točkom 12. navedene tiskanice, smatra se da je zahtjev podnesen.

Zahtjev za upućivanje na liječenje u inozemstvo osigurana osoba je **obvezna podnijeti prije odlaska na liječenje u inozemstvo**, a svojim potpisom pod točkom 12. navedene tiskanice osigurana osoba ujedno potpisuje i izjavu kojom potvrđuje da je upoznata da u skladu s Pravilnikom osigurana osoba koja je na liječenje u inozemstvo **otišla bez rješenja** Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o upućivanju na liječenje u inozemstvo

nema pravo ostvariti to liječenje na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja unatoč prethodno podnesenom zahtjevu.

Prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvu

Kao što je već navedeno osigurana osoba zahtjev za upućivanje na liječenje u inozemstvo podnosi putem iste tiskanice na kojoj **prijedlog za upućivanje** na liječenje u inozemstvo daje **doktor specijalist**, ili liječnički konzilij iz referentnog centra Ministarstva zdravlja odnosno doktor specijalist ili **liječnički konzilij** druge ugovorne zdravstvene ustanove u kojoj se liječi. Tiskanicu „Zahtjev i prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvu“ obvezan je u cijelosti popuniti doktor specijalist ili liječnički konzilij koji predlažu liječenje u inozemstvu, osim točke 12. tiskanice koju je obvezna potpisati osigurana osoba.

Prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvo doktor specijalist, odnosno liječnički konzilij referentnog centra Ministarstva zdravlja ili druge ugovorne zdravstvene ustanove u kojoj se osigurana osoba liječi mogu dati **samo u okviru svoje djelatnosti**.

U prijedlogu doktor specijalist, odnosno liječnički konzilij osim dijagnoza bolesti obvezno navode podatke o tijeku bolesti i dosadašnjem liječenju, razloge zbog kojih predlažu upućivanje na liječenje u inozemstvu uz prijedlog vrste i metode liječenja. Ujedno daju i prijedlog za inozemnu zdravstvenu ustanovu koja može pružiti traženo liječenje te procjenu trajanja liječenja u inozemstvu.

Ovisno o zdravstvenom stanju osigurane osobe predlažu vrstu prijevoznog sredstva i potrebu pratnje, te vrstu pratnje.

Osiguranu osobu koja uz zahtjev ne priloži prijedlog doktora specijalista, odnosno liječničkog konzilija iz referentnog centra Ministarstva zdravlja ili druge ugovorne zdravstvene ustanove, pozvat će se da u roku od 15 dana dostavi traženi prijedlog, te ako u ostavljenom roku potonji ne bude zaprimljen u Zavodu **zahtjev će se odbiti**.

Isto tako **odbit će se i zahtjev** osigurane osobe **ako je prijedlog** za upućivanje na liječenje u inozemstvo **izdan od neugovorne zdravstvene ustanove**.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje – Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo-net.hr

Za nakladnika: ravnatelj prim. Siniša Varga, dr.med.dent.
Urednice priloga: Jasenka Pap, dipl.iur.

Veronika Laušin, dr.med.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja
0800 7979

za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja
0800 7989

U posjetu talijanskim jezerima i Milanu

Članovi Sindikata umirovljenika Podružnice Umag proveli su tri dana na izletu u Italiji. Posjetili su Talijanska jezera Lago di Garda, Maggiore i Como, te Lugano, Milano i Mantovu.

Polazak je bio u ranim jutarnjim satima i vožnja do pitoretskog grada Sirmione na Lago di Garda. Nakon kratkog razgledavanja gradića slijedila je vožnja gliserom oko poluotoka i razgled grada i poznatih ljetnikovaca na stijenama Grotte di Cattulo, te lijepih plaža, koje radi ugodnog vremena još uvijek nisu bile puste.

Nastavili smo vožnju prema gradiću Streso na jezeru Maggiore, odakle smo brodićima otišli do otočića Bella i Dei Pescatori. Izola Bellaje otok sa palačama iz 17. stoljeća, gdje se mogu vidjeti prostorijske slike i predmeti neprocjenjive ljepote. Građevine okružuju parkovi sa egzotičnim stablima i cvijetnim grmovima. Teško se u par riječi mogu opisati prekrasni vrtovi, koji se 37 metara stupnjevito spuštaju prema jezeru.

Posjetili smo i otočić Dei Pescatori, koji je jedini stalno nastanjen. Prošetali smo obalom i razgledali stare ribarske kućice, koje su danas sve obnovljene. Današnji stanovnici se pored ribarstva bave i turizmom.

Nastavili smo put do hotela u mjestu Verbania. Nakon smještaja i večere bio nam je potreban odmor.

Slijedećeg dana put nas vodio prema Lagu di Como i Luganu (južna Švicarska). Obilazak slikovitog grada Como na istoimenom jezeru okruženom planinama San Salvatore i Bre.

Vožnja uspinjačom bila je posebni doživljaj, a pogled na grad i dolinu s vrha planine ostat će svima u lijepom i dugom sjećanju.

Posjet tvornici čokolade je također detalj koji pamte oči i nepce. Nije izostalo kušanje te kupovina po »povoljnim cijenama«. Na kraju od ovog posjeta imat će koristi članovi obitelji i unuci. Koji će ovog puta dobiti slatki suvenir. Povratak u hotel bio je nešto duži od predviđenog jer su nas ometali radovi na putu.

Trećeg dana krenuli smo prema Milanu, poznatom centru u provinciji Lombardia. Grad je bio značajan centar renesanse, a i danas je važno kulturno i gospodarsko središte. Grad smo razgledali panoramskom vožnjom. Posjetili smo palaču obitelji Sforza gdje smo se duže zadržali.

Nakon toga smo obišli kazalište La Scala, te smo galerijom Vittorio Emanuele do-

šli do trga na kojem dominira poznata Milanska katedrala. Slijedila je šetnja okolnim ulicama, kratak odmor i okrijeпа.

Put nas je nakon toga odveo u Mantovu. Grad je smješten između dva jezera, a starogradska jezgra je biser arhitekture, prekrasnih palača i pitoretskih ulica sa brojnim kolonadama ispod kojih nas ljubazni domaćini pozivaju na kupnju njihovih autentičnih suvenira.

Posjetili smo Duždevu palaču. To je vrlo lijepi kompleks zgrada, dvorišta i vrtova. Također smo obišli baziliku sv. Andree, ali radi restauracije nismo doživjeli ljepotu kupole i kompletnog interijera.

Slijedio je povratak. Imali smo ugodnu vožnju uz muziku imalo pjesme. Uz put smo bili nudićeni kolačima koje su pekle naše vrijedne učesnice. Nije nedostajalo ni raznih napitaka, a sve to su nam nudile naše dvije vrijedne stjuarde (Marija i Adrijana), koje su na svaki mig nekog člana uz smjesak bile na usluzi tijekom cijelog putovanja.

Vratili smo se u Umag u sitne sate, umorni ali zadovoljni. Na rastanku smo se pozdravljali uz pitanje kada će biti sljedeći susret.

O S V R T

Čistoća je pola zdravlja... ili kako zbrinuti otpad velikih gradova.

Svako ljudsko društvo nuzgredno stvara nepotrebne otpatke. Već u srednjem vijeku, u naseljenim, zatvorenim prostorima, kao što su gradovi, smeće je predstavljalo smetnju i problem stanovništvu.

Drevni Zagreb također je bio zagađivan smećem. Građani su smeće iz svojih kuća bacali na ulice, a i u Potok (Medveščak), što je postalo izvorom smrada. (Kasnije su bile postavljene ploče sa zabranom bacanja smeća u neki potok.) U okviru besplatnog, obaveznog rada (»tlaka«) za svojeg gospodara feudalca, ulice su od smeća (a i snijega) čistili gradski kmetovi.

Godine 1847. osnovan je Odbor za polepšanje varoši — Odbor za poljepšanje grada. U okviru njegovoga rada poduzete su neke mjere za zaštitu od smeća i za njegovo uklanjanje. Ograničeni su broj i vrsta »mrva« (stoke), kojim su građani smjeli držati na skućenom prostoru kraj svojih kuća. Bilo je zabranjeno držati krave i svinja (osim za tov i stalno u svinjcu / »kocu«). Mogao se držati samo konj, kao neophodan za prijevoz. Zabranjeno je bilo i izbacivanje smeća na ulice.

U brizi za čistoću grada, u međuratno doba su bile uvedene novčane kazne (globe) za bilo kakvo pa i najmanje onečišćenje gradskih površina. Čak za primječeno bačen papirić »stražar« (redarstvenik) naplatio bi odmah visoku kaznu. U to su doba stalni održavatelji čistoće ulica, trgova i parkova bili gradski namještenci — ulični čistači, pometaći, smetlari. Oni bi svakim ranim jutrom meli (»pometali«) ostatke prethodnoga dana. (U njihovom radu i opremi nije se do danas mnogo promijenilo, samo je radni pribor bolje kakvoće.)

Osim svakodnevnog čišćenja kolnika i pločnika metlom i kućno su smeće odvozili u određene dane u tjednu. »Smetlarska kola« polako je vozio jedan konj, kojega je vodio kočijaš. Dolazak u ulicu najavljuje »smetlarsko zvonce« na zaprezi. Kola su zastavljala u razmaku od nekoliko kuća. Konj je bio naviknut na takva zastajkivanja pa bi i na najmanji kočijašev znak stao ili krenuo. Na znak zvoncem građani bi (najviše kućanice) iznosili svoje ranije pripremljeno smeće. Razne »kante« za smeće preuzimao je smetlar, koji bi iz njih stresao smeće u otvoreni teretni prostor kola.

U određenim vremenskim razmacima kolnici i pločnici su se i prali štrcaljkama iz vodospremnika (cisterne), voženog kolima s

konjskom zapregom. Dva bi poljevača štrcanjem iz debelih, gumenih cijevi, obuhvatila cijeli ulični prostor. Za topla vremena djeci je bilo veoma zabavno izlagati se postrcavanju. Dok bi se prolaznici kojekuda sklanjali pred vodenim mlazovima, djeca bi im se podmetala. Kad bi neko dijete ugledalo približavanje »poljevače« uputilo bi veoma glasan »pozivni poklič« drugoj djeci u blizini: »Ide špricaljka!« Nakon toga bi sva djeca pojurila poljevačim ususret, na vrištavo »špricanje«.

Sadržaji smeća u međuratno doba bili su svakodnevni ostaci živžnih namirnica i hrane, pepeo od loženja, prašina... Mnoga kućanstva, a još više ugostiteljski »lokali«, odvajali su otpatke pogodne za svinjski napoj. Po njega bi dolazili stanovnici predgrađa i najbližih sela, za svoje »pajceke«. Često bi mljekar ili mljekarica ujutro donijeli mlijeko, a odnijeli napoj. »Velikog otpada« iz kućanstva tada nije bilo. Građani su imali daleko manje stvari nego danas i mnogo rjeđe su ih mijenjali a kamo li bacali. Vijek trajanja odjeće i obuće produživao se na razne načine. Ponošena odjeća davala se potrebitima, a sve trošne stvari od tkanina pokupili bi »krpari«, pokućarci, koji su ih prodavali za prerađivanje. U Zagrebu je djelovala Cajnk fabrika — Tvornica krpa (kajkavski cajnk/canjek znači krpa), kasnije Tvornica papira, koja je krpe prerađivala u papir. Dotrajale komade namještaja rascijepali bi kao ogrjev za štednjake i peći. Manje je otpada bilo i od trgovanja. Većina robe nije bila u kutijama ili drugim omotima, ni limenkama, već se prodavala po komadu ili mjerenjem na kilogram i litre. Suha se roba umatala u malo papira ili stavljala u papirnate vrećice (»škarnicle«), a tekuća se točila u donešene posude (pretežno boce).

Sve donedavno postojao je običaj da se smetlari (kao i dimnjačari), čisti i uredni, dođu na vrata građana čestitati im Novu godinu, a ukućani bi im uzvratili »godišnjom« napojnicom.

A što se sve danas događa sa smećem — opće je poznato...

Kornelija Šarinić, prof.

